

IZLOŽBA HRVATSKOG POVIJESNOG MUZEJA I  
GALERIJE UMJETNINA GRADA SLAVONSKOG BRODA

# MĀČ

Jednom davno ...

Kuća Ivane Brlić Mažuranić, Trg Ivane Brlić Mažuranić 8, Slavonski Brod  
14. prosinca 2023. – 29. veljače 2024.

Izložba je održana u izvanrednim okolnostima za Hrvatski povijesni muzej koji je zbog posljedica potresa od 22. ožujka 2020. godine do daljnjega zatvoren za javnost. Unatoč nemoćnosti djelovanja u vlastitom prostoru, baroknoj palači Vojković-Oršić-Kulmer-Rauch u Zagrebu, Hrvatski povijesni muzej svojim izložbenim djelovanjem prije svega nastoji opravdati svoje poslanje te do obnove proaktivno djelovati u smjeru realizacije prvog stalnog postava. Ova izložba, realizirana od dvije baštinske institucije, Galerije umjetnina grada Slavanskog Broda i Hrvatskog povijesnog muzeja primjer je uspješne međumuzejske suradnje.



#### RADNO VRIJEME

ponedjeljak: 9.00 - 14.00 sati

utorak - petak: 9.00 - 14.00; 17.00 - 19.00 sati

subota: 10.00 - 14.00; 18.00 - 20.00 sati

Nedjeljom, državnim praznicima i blagdanima Kuća Ivane Brlić Mažuranić je zatvorena.

#### KONTAKT

Kuća Ivane Brlić Mažuranić, Trg Ivane Brlić Mažuranić 8, 35 000 Slavonski Brod  
T: +385 (0)35 256-084; e-mail: info@kucabrlic.hr; www.kucabrlic.hr

Galerija umjetnina grada Slavanskog Broda, Ante Starčevića 8, 35 000 Slavonski Brod  
T: +385 (0)35 448-749; F: +385 (0)35 447- 680  
e-mail: galerija-umjetnina@sb.t-com.hr; www.gugsb.hr

Hrvatski povijesni muzej, Matoševa 9, 10 000 Zagreb  
T: +385 (0)1 4851-900; F: +385 (0)1 4851-909; e-mail: hismus@hismus.hr; www.hismus.hr



# MĀČ

Jednom davno ...

*Kako ne bi junak sina  
prepoznao, kad ga brani  
mačem, kojemu ga je junak  
sam naučio?*

*Lutonjica Toporko i devet župančića  
Priče iz davnine  
Ivana Brlić Mažuranić, 1926.*







Excalibur (John Boorman), 1981.

... u ne tako dalekim kraljevstvima i kneževinama bio je simbol i osobno naoružanje vitezova, oklopljenih plemića, ratnika na konju koji su s mačem u ruci podčinjavali, ali i štitili druge. Mačem su se stvarala i rušila carstva, krojile granice i oblikovala povijest svijeta.

Mač je nositelj simbola i izraz je dubokih vrijednosti u svakom društvu koje ih je koristilo. To je vrlo konfliktan predmet, predmet umjetnosti, znanosti, iznimno visokog tehničkog umijeća, izražaj je jezika i nositelj mitova. Iako ih sada, izložene u muzeju, promatramo i divimo im se kao umjetničkim djelima ili vrhunskim obrtničkim proizvodima – ne smijemo zaboraviti da nisu nastali kako bismo im se danas divili, već kao oružje, sredstvo za borbu koje je sposobno spasiti, ali i oduzeti život.

Uvijek prisutan u povijesti, kao i u imaginaciji ljudi, mač je oružje viteza – produžetak njegove ruke, ali i uma. Predmet je legendi, pripovijedaka i pjesama, kako kod naših davnih predaka, tako je i nama danas gotovo neizostavan dio modernih epova koje čitamo, slušamo i gledamo.

Iz fundusa Muzeja predstavljamo izbor od 13 izuzetno vrijednih srednjovjekovnih mačeva „viteškog doba” od 11. do početka 16. stoljeća. Izložba i katalog temelje se velikim dijelom na stručnoj i znanstvenoj obradi mačeva iz Zbirke oružja koju je Hrvatski povijesni muzej 2009. godine objavio u katalogu zbirke „Mačevi viteškog doba u Hrvatskoj”.

Strukturom ovog kataloga nastojali smo temu učiniti privlačnom i pristupačnom širokoj publici, generaciji 20. i 21. stoljeća. U cilju popularizacije fundusa, osim prezentiranih mačeva i općih tema iz viteškog života, prezentirani su i objavljeni brojni predmeti i mediji s kojima se susrećemo u svakodnevnom životu, a koji i danas svjedoče o fascinaciji viteštvom i mačem.

Mačevi s područja Hrvatske ne odstupaju od tipologije, sustava i karakteristika istodobnih mačeva diljem Europe. Običaji i obredi povezani s tim mačevima jednaki su onima u drugim dijelovima Europe te svjedoče zajedničkoj kulturi koju i danas baštinimo.

Kažu da je pero moćnije od mača, ali pamti li itko junačku avanturu koja je završila dvobojem s olovkama? Provirite u srednjovjekovni svijet viteštva i svjedočite utjecaju koje to doba ostvaruje u imaginaciji suvremenog čovjeka.

#### ORGANIZATORI IZLOŽBE

Galerija umjetnina grada Slavenskog Broda  
Hrvatski povijesni muzej

#### AUTORI IZLOŽBE

Leon Bošnjak (Hrvatski povijesni muzej)  
Petra Braun (Hrvatski povijesni muzej)  
Ana Filep (Hrvatski povijesni muzej)

#### KUSTOS IZLOŽBE

Tanja Momčilović (Kuća Ivane Brlić Mažuranić)

#### LIKOVNI POSTAV I VIZUALNI IDENTITET

Ana Filep (Hrvatski povijesni muzej)  
Ivo Margaretić (Hrvatski povijesni muzej)  
Ivica Tarle (Hrvatski povijesni muzej)

#### KONZULTANTI

Dora Bošković, muzejska savjetnica u mirovini  
Damir Doračić (Arheološki muzej u Zagrebu)

#### IZLOŽBENE ILUSTRACIJE

Milan Trenc

#### STRUČNI SURADNICI

Vanja Budišćak (Odsjek za povijest hrvatskog kazališta HAZU)  
Charlotte Frank (Grafička zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu)  
Maja Karić (Grafička zbirka Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu)  
Juraj Kukoč (Hrvatska kinoteka / Hrvatski državni arhiv)  
Maša Pokupčić (Hrvatski povijesni muzej)  
Snježana Šute (Hrvatska kinoteka / Hrvatski državni arhiv)

#### INTERAKTIVNA INSTALACIJA „MAČ U KAMENU”

Goran Kaurić („Craft Lab”); Mateo Marčelić

#### CRTEŽI

Ana Filep (Hrvatski povijesni muzej)  
Miljenka Galić (Arheološki muzej u Zagrebu)



#### FOTOGRAFIJE

Ivana Āsić, muzejska fotografkinja (Hrvatski povijesni muzej)  
Mladen Ban; Anja Mitrović; Maciej Kopciuch („Swordmaker”, ArtofSwordmaking.com / Poljska)  
Filipa Sršen, Ivan Dadić (kovačnica „Poema Incudis”, Donji Muć); Marko Štuhec (Udruga „Ars Gladiatoria”, Zagreb); Deniver Vukelić, Udruga „Red Čuvara grada Zagreba”

#### MULTIMEDIJA

Ivana Āsić (Hrvatski povijesni muzej), Ivan Sertić (projekcija „Netaknuti Zagreb”)  
Maja Karić (projekcija „Simboli i oznake”); Zdenka Šinkić (Hrvatski povijesni muzej)

#### ZVUČNA KULISA

Maja Karić; Maciej Kopciuch „Swordmaker”, ArtofSwordmaking.com (Poljska)

#### EDUKATIVNO-PEDAGOŠKI PROGRAMI UZ IZLOŽBU

Jelena Roboz (Hrvatski povijesni muzej)  
Tanja Momčilović (Kuća Ivane Brlić Mažuranić)

#### PRIJEVOD

Leon Bošnjak (Hrvatski povijesni muzej); Petra Braun (Hrvatski povijesni muzej)

#### TEHNIČKI POSTAV

Hrvatski povijesni muzej; Ivo Margaretić, Ozren Solić, Ivica Tarle, Mario Zrakić  
Kuća Ivane Brlić Mažuranić

#### POSUDITELJI

obitelj Abramović; Martina Āgatić; Marko Ānić-Hrvoj; Lucas Andres Mora Āsić; Domagoj Brezovec; Božidar Domagoj Burić; Ivana Drašner, udruga „Almarenska družina”; Goran Fijan; Ivan Filep; Mislav Gorupec, UMS „Agram”; Tamara Ilić Olujić; Maja Karić; Nino Karić; obitelj Kraker; Josip Ladović; Atletski klub Varaždin; Miro Mioč; Anja Mitrović; Adam Muto (Sjedinjene Američke Države); Vedran Pavić; Maša Pokupčić; Nikica Porubić; Miroslav Rezić; Jelena Roboz; Milan Trenc

„Adorea – Olomouc” (Česka); „Akademia Szermierzy” (Poljska); „Galatia Films”, izvršni direktor Daniel McNicoll (Sjedinjene Američke Države); Gradska knjižnica Slavonski Brod; Hrvatska kinoteka (HDA – Hrvatski državni arhiv); Hrvatska radiotelevizija; Kinematografi Osijek d.d.; Kolektiv SKROZ, Zagreb; Muzej grada Zagreba; Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu (NSK); Odsjek za povijest hrvatskog kazališta HAZU; Paradox Interactive – video game development studio (Švedska); TaleWorlds Entertainment – video game development studio (Turska); Triternion Studios – video game development studio (Europska unija i Kanada); Udruga minijaturista, maketara i igrača stolnih strateških igara „Agram”; Udruga Tolkienovih obožavatelja „Almarenska družina”; Warhorse Studios – video game development studio (Česka); Zagrebačka pivovara d.o.o.

